

בס"ד. ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

ויכולו השמים והארץ וכל צבאם¹, ואיתא במד"ר² כתיב³ לכל תכלה ואיתי קץ רחבה מצוותך מאד, לכל יש סיקוסים (קץ וגבול וזמן⁴), שמים וארץ יש להם סיקוסים, חוץ מדבר אחד שאין לו סיקוסים, ואיזה, זה תורה, שנאמר⁵ ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים. וצריך להבין⁶ מה שאומר שמים וארץ יש להם סיקוסים, והלא בעולם יש ג"כ המשכות שהן בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, וכידוע שיש המשכת הרצון בעולמות, וכמ"ש⁷ בראשית ברא, ות"א בקדמין ברא כו' (נוסף על הפי' בת"י בחוכמתא), דקאי על הרצון שנק' קדמון, ורצון הוא בחי' בלי גבול. ויש להוסיף בזה, דהנה, מלבד הפירוש הפשוט שויכולו הוא לשון סיום, שמורה על ענין ההגבלה (סיקוסים), ישנו גם הפירוש שהוא מלשון תענוג⁸, שזהו מ"ש בנוגע לשבת (שבו הי' הענין דויכולו גו') חמדת ימים אותו קראת⁹, שזהו מ"ש¹⁰ וקראת לשבת עונג, והיינו, שביום השבת נמשך בעולם (שמים וארץ וכל צבאם) בחי' התענוג דלמעלה (ויכולו), ועד כפי שנמשך למטה בגשמיות, שמצוה לענגו באכילה ושתי', בבשר שמן ויין ישן כו'¹¹. והרי ענין התענוג (שהוא למעלה גם מענין הרצון כו') הוא באופן שלמעלה מהגבלה כו'. ובפרט ע"פ הידוע שענינו של יום השביעי בספירות הוא ספירת הבינה (שנקראת לפעמים תמינאה)¹², שנוסף לכך שכוללת את כל ששת המדות (ששה ימים, ששה קצוות), כידוע בענין והאם רובצת על האפרוחים¹³, ה"ה מדריגה עליונה שמובדלת מהם כו',

-
ח"ג תקה, ב ואילך).	1) פרשתנו ב, א.
9) נוסח תפלת העמידה דש"ק.	2) בראשית רבה פ"י, א.
10) ישעי' נח, יג.	3) תהלים קיט, צו.
11) ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז.	4) מתנות כהונה לב"ר שם.
שו"ע אדה"ו אר"ח רסרמ"ב.	5) איוב יא, ט.
12) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א"פ ואילך.	6) רד"ה ויכולו השמים תרס"ו (המשך תרס"ו ע' מא [נז]).
13) לשון הכתוב — תצא כב, ו. וראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך קן. תניא אגה"ת רפ"ט. אוה"ת תצא ע' תתקטז ואילך.	7) פרשתנו א, א. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי בחוקתי ע' תתכו. המשך תרס"ו ע' כט [ס"ע מ ואילך].
	8) ראה אוה"ת עה"פ ח"א מב, ב ואילך.

והו"ע פנימיות בינה שהיא פנימיות עתיק¹⁴, והתגלות עתיק היא בכינה דוקא¹⁵ (כמשנת"ל¹⁶). וע"ד ענין השופר שבר"ה, שהוא בכינה¹⁷, ועל ידו נמשך עד למטה מבחי' התענוג העצמי שלמעלה מתענוג המורכב ותענוג המורגש כו'¹⁸. וכיון שיום השבת קשור עם בחי' עתיק, שנעתק מכל סדר השתלשלות כו', הרי זה בודאי ענין שלמעלה ממדידה והגבלה כו'. וא"כ, איך נכלל ענין זה במ"ש ויכולו השמים והארץ גו', שיש להם סיקוסים כו'.

ב) ויש לבאר תחילה מעלת המשכת הרצון בעולמות, ע"פ המשל מכח הרצון שבנפש¹⁹, שעם היותו כח מהנפש, מ"מ, אינו מהות נבדל חוצה לנפש, שהרי כל ענין הרצון הוא הטיית ומרוצת הנפש לאיזה דבר לרצות בו. ואינו דומה לכח החכמה והשכל שהיא מציאות לעצמה חוצה לנפש, והראי', שמה שהשכיל נשאר קיים גם לאחר שתסתלק הנפש מכח השכל, משא"כ ברצון, שכאשר מסתלק הנפש מהרצון לא נשאר מזה מאומה, כיון שכל מהות הרצון הוא רק מה שהנפש רוצה בבחי' הרצון שבו כו'. ומזה מובן בנוגע לענין הרצון למעלה, שהוא בחי' הטיית העצמות דאוא"ס לרצות להאציל ולברוא העולמות כו', ולכן הוא בבחי' בל"ג כו'.

אמנם ברצון גופא יש חילוק בין הרצון שבכרה"ע לרצון דתומ"צ²⁰, שהרצון דברה"ע הוא רק חיצוניות הרצון, שאינו אלא הארה וזיו כו', ולכן יש לו שייכות עדיין להגבלת העולמות, וכמו בחי' סובב כל עלמין, ששייכת עדיין לעלמין כו'²¹. אך הרצון דתומ"צ הוא למעלה לגמרי משייכות לעולמות (למעלה גם מבחי' סוכ"ע), להיותו פנימיות הרצון, שבו מלוכש פנימיות התענוג, שזהו לא רק הארה וזיו, אלא בחי' העצם כו'. וזהו שאומר הקב"ה שע"י התורה אותי אתם לוקחים²², אותי דייקא, כמו אנכי (הוי"ו אלקיך)²³, שזוהי בחי' שלמעלה משמות, דלא אתפס בשם ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל²⁴.

18) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תרפח ואילך. סה"מ תרמ"ו ריש ע' קא.
19) ראה המשך תרס"ו ע' לט [נה].
20) ראה שם ע' כח ואילך [ע' מ].
21) ראה לקו"ת ר"ה נט, ג. ובכ"מ.
22) ראה שמור"ר פל"ג, א. שם, ו. וראה תניא פמ"ז.
23) יתרו כ, ב.
24) ראה לקו"ת פינחס פ, ב.

14) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תיא. המשך
תער"ב ח"ב ע' תתקעט [ח"ד ס"ע א'שלא.
וש"נ]. וראה הערה בסה"מ הי"ש ע' 50.
15) זהר ח"ג קעח, א. וראה תו"א ר"פ לך
(יג, סע"ב). ובכ"מ.
16) ברה"ה להבין ענין שמחת תורה פ"ג
(לעיל ע' 112).
17) ראה זח"ב פא, ב ובמקדש מלך ואור
החמה שם. לקו"ת ר"ה נו, ב ואילך.

ועפ"ז יש לבאר גם בנוגע לענין התענוג שבשבת, שאף שזוהי מדריגה נעלית ביותר, עד לבחי' עתיק, הרי זה רק כפי שבחי' עתיק שייכת ולכן נמשכת ומתגלה בבינה, שאין זה דומה כלל לבחי' עתיק ממש²⁵, ולכן הרי זה נכלל בענין ויכולו השמים וארץ גו', שיש להם סיקוסים. ואילו אמיתית הענין דבל"ג, כפי שהוא בבחי' עתיק ממש, הרי זה רק בתומ"צ כו', שעז"נ ארוכה מארץ מדה גו', ורחבה מצוותך מאד, בל"ג ממש.

אך על זה אמרו רז"ל²⁶ כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ומבואר בזה בדרושי חסידות (ד"ה ויכולו²⁷) שאמירת ויכולו שהו"ע העדות שמעיד שנברא העולם בשימ"ב וכיום השביעי שבת כו'²⁸, הרי זה מכלל קיום מצות שבת, ולכן יש בזה העילוי דרחבה מצוותך מאד, שזהו הבל"ג דעצמות אוא"ס, ועי"ז נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, שממשיך בעולם גילוי אוא"ס.

והענין בזה, דהנה, בערב שבת נברא אדה"ר, ומיד פעל עילוי בכל הבריאה כולה, באמרו לכל הנבראים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי' עושנו²⁹. ועד"ז בכל אחד מישראל, שפועל עילוי בכל הבריאה ע"י עבודתו בתומ"צ, שזוהי תכלית הבריאה, כמארז"ל³⁰ בראשית³¹, בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקראת ראשית [דכשם שקוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא כך בר נש עסיק באורייתא ומקיים עלמא³²], ומצד זה ה' כל תחלת התעוררות הרצון על ברה"ע, כמארז"ל³³ עה"פ³⁴ עם המלך במלאכתו ישבו שם, במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים, שעלה במחשבה לפניו שיהיו נשמות הצדיקים שיתלבשו בגופים ויקיימו תומ"צ בפועל ממש. ועל זה אמרו רז"ל³⁵ גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, לפי שע"י מעשה צדיקים

(25) ראה סה"מ תער"ב ע' כה ואילך.

(26) שבת קיט, ב.

(27) אוה"ת ח"ג שבהערה 8 (תקו, ב).

סד"ה ויכולו תרס"ו (ע' מח [ס"ע סה ואילך]).

(28) ראה כל בו סל"ה. טושו"ע או"ח

סרס"ח ס"ז. חדא"ג מהרש"א לשבת שם.

(29) תהלים צה, ו. פרקי דר"א פרק יא.

זהר ח"א רכא, ב. ח"ג ס"פ אמור.

(30) פרש"י ורמב"ן בראשית א, א.

(31) בראשית שם.

(32) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

(33) רות רבה פ"ב, ג. וראה המשך תרס"ו ע' כ [כז].

(34) דברי הימים-ד, כג.

(35) כתובות ה, א. וראה תו"א בשלח טו,

סע"ב ואילך. אוה"ת ח"ג שם (תקו, ריש ע"א).

משלימים את הכוונה העליונה בבריאת שמים וארץ, שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³⁶, כמארז"ל³⁷ עה"פ³⁸ שוקיו עמודי שש, זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, ועי"ז נעשה עליוי בכל הבריאה, ועד לתכלית העילויי כפי שיהי' לעת"ל, שיהיו שמים חדשים וארץ חדשה³⁹, ובאופן נעלה יותר מכמו שהי' בהתחלת הבריאה, כידוע בענין אלה תולדות פרץ⁴⁰, תולדות מלא כתיב⁴¹, שזהו באופן נעלה יותר ממ"ש בתחלת הבריאה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם⁴², תולדות מלא⁴¹, ויקויים גם היעוד אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' לעבדו שכס אחד⁴³, והי' הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד⁴⁴, ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר (הבשר הגשמי) יחדיו כי פי הוי' דיבר⁴⁵, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(41) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג. (42) בראשית ב, ד. (43) צפני" ג, ט. (44) זכרי" יד, ט. (45) ישעי' מ, ה. ראה שער האמונה פכ"ה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלב [ח"ד ע' א'רסד. וש"נ]. לקו"ש חט"ו ע' 44.	(36) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ. (37) במדב"ר רפ"י. (38) שה"ש ה, טו. (39) ישעי' סו, כב. (40) רות ד, יח.